

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО RELIGIOUS STUDIES

УДК 2.128:821.161.2:130:17

DOI 10.35433/PhilosophicalSciences.1(91).2022.116-135

МІФОПОЕТИЧНИЙ СИМВОЛІЗМ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ У МЕДІАПРОСТОРИ: МІСТИЧНО-МІФОЛОГІЧНІ НАРАТИВИ

І. К. Вітюк*

Війна без перебільшень належить до найжахливіших антропогенних та соціогенних катастроф, з якими лише може зіштовхнутися людство. У методологічному вимірі війна для цього дослідження становить інтерес саме як чинник міфотворчості, зокрема соціальної міфології. На відміну від Росії, яка десятиліттями здійснювала цілеспрямовану інформаційну підготовку до знищення України як держави і українців як національної спільноти, в Україні так і не було вироблено системної інформаційної політики, яка б гарантувала безпеку держави.

Наратив сучасної російсько-української війни конкретизується у міфічному символізмі української культурної традиції, поступово поширюючись за її межі та стає частиною загальноцивілізаційної спадщини людства. В умовах екзистенційної загрози своєму існуванню український народ дав дуже ефективну відповідь в інформаційній сфері у площині продукування саркастичних, гумористичних мемів про боротьбу з ворогом. Репрезентоване дослідження спрямоване насамперед розглянути відображення цієї війни крізь призму міфопоетичної культурної традиції українського народу; відстежити, яким чином міфічний символізм проявляється у наративах війни Росії проти України.

З перших днів російського вторгнення в Україну розпочинає формуватися новий потужний культурний пласт українського героїчного епосу. До нього можна віднести, передусім, поезію та пісні, які виникають просто як реакція на певні військові події та здобутки українського народу. В українському суспільному інформаційному дискурсі у контексті виявлення міфологічно-символічних аспектів сучасного російсько-українського протистояння можна виділити цілий ряд міфологічно забарвлених наративів: антеїстичний наратив боротьби самої природи або тварин із росіянами-загарбниками; наратив активізації прадавніх "місць сили" українців, які стають пасткою для чужинців; наратив актуалізації боротьби за українців прадавніх богів і героїв, які тисячоліття тому захищали території сучасної України; наратив російсько-української війни як війни росіян проти мертвих (минулого, історії), живих (теперішнього) і ненароджених (майбутнього) українців.

*Ірина Вітюк, кандидат філософських наук, доцент
(Державний університет "Житомирська політехніка")

irenevik@i.ua

ORCID: 0000-0002-2998-6323

Ключові слова: символічне виробництво та обмін, містично-міфологічний наратив, міфологічний символізм, героїчний епос, мем.

MYTHOPOETIC SYMBOLISM OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR IN THE MEDIA SPACE: MYSTICAL AND MYTHOLOGICAL NARRATIVES

I. K. Vityuk

Without exaggeration, war belongs to the most terrible anthropogenic and sociogenic disasters that humanity can face. In the methodological dimension, the war is of interest for this study precisely as a factor in myth-making, in particular social mythology. Unlike Russia, which for decades carried out purposeful informational preparation for the destruction of Ukraine as a state and Ukrainians as a national community, in Ukraine a systematic information policy that would guarantee the security of the state was never developed.

The narrative of the modern Russian-Ukrainian war is concretized in the mythical symbolism of the Ukrainian cultural tradition, gradually spreading beyond its borders and becoming part of the general civilizational heritage of humankind. In the conditions of an existential threat to its existence, the Ukrainian people gave a very effective response in the information space producing sarcastic, humorous memes about the fight against the enemy. The research work is primarily aimed at considering the reflection of this war through the prism of the mythopoetic cultural tradition of the Ukrainian people; trace how mythical symbolism is represented in the narratives of Russia's war against Ukraine.

From the first days of the Russian invasion of Ukraine, a new powerful cultural layer of the Ukrainian heroic epic began to form. It includes, first, poetry and songs that arise simply as a reaction to certain military events and achievements of the Ukrainian people. In the Ukrainian public information discourse, in the context of identifying the mythological and symbolic aspects of the modern Russian-Ukrainian confrontation, a number of mythologically colored narratives can be singled out: the atheistic narrative of the struggle of nature itself or animals against the invading Russians; the narrative of activation of the ancient "places of strength" of Ukrainians, which become a trap for foreigners; the narrative of the protecting Ukrainians by the ancient gods and heroes who protected the territories of modern Ukraine thousands of years ago; the narrative of the Russian-Ukrainian war as a war of Russians against the dead (past, history), the living (present) and the unborn (future) Ukrainians.

Key words: Symbolic Production and Exchange, Mystical-Mythological Narrative, Mythological Symbolism, Heroic Epic, Meme

Постановка проблеми.

Повномасштабна фаза війни Росії з Україною (2014-2022) стала катастрофою світового масштабу, з якою у ХХІ столітті людство ще не зіштовхувалося. Вона спричинила глобальні трансформації у сфері колективної безпеки, яка могла б гарантувати мирне існування цивілізованих країн світу (під терміном "цивілізовані" мається на увазі перелік усіх країн за виключенням держав-спонсорів тероризму). Інформаційний простір завжди чутливо реагує на будь-які безпекові виклики, особливо загрозливого характеру, як от пандемія

Ковід-19, економічна криза, навіть вибори у країнах, які є важливими гравцями у світовій політиці і які, відповідно, можуть змінити напрямок руху важливих економічних та політичних процесів у глобальному вимірі.

Прискорена діджиталізація різних сфер соціального буття дає простір не лише для інформування світової спільноти про перебіг подій у різних куточках світу, а й відкриває значні можливості для використання маніпуляційних технологій в інформаційній сфері.

Так само, як і серйозні інформаційні платформи, соціальні мережі, стали одним із потужних майданчиків, на якому будь-хто може заявити про власну причетність до найважливіших подій в історії, які відбуваються у реальному часі. Ще одним аспектом, вартим висвітлення у контексті досліджуваної теми, стало перетворення війни в Україні на простір продукування значної кількості мемів. У зв'язку з цим важко не погодитись з позицією, щоговорити про "важкі" речі із гумором та іронією, це спосіб справитися з тривогою та емоціями [1]. Проте світовий контекст висвітлення цієї війни обмежений глобальними політичними трендами і тому значною мірою залишається знеособленим, оскільки розгортається поза межами культурної традиції, у якій відбувається перебіг подій. Оскільки Росія ставить одним із завдань російсько-української війни знищення національної ідентичності українців, важливим є розуміння подій, які відбуваються у контексті саме української міфопоетичної традиції.

Окреслення невирішених питань, порушених у статті. Тому репрезентоване дослідження спрямоване насамперед розглянути відображення цієї війни крізь призму міфопоетичної культурної традиції українського народу; відстежити, яким чином міфічний символізм знаходить своє місце у наративах війни Росії проти України.

Мета статті полягає в аналізі міфопоетичного символізму російсько-української війни у медіапросторі сучасної України.

Дискусія та результати. Події 24 лютого 2002 року в Україні увійшли в історію як початок повномасштабної війни Росії проти України. Окрім власне війни, яка розпочалася у самому центрі Європи і може перерости у третю світову чи навіть ядерну війну, стурбованість світу спричинена ще й фактом небезпечного

прецеденту, яким стала ця подія. Нова ера осмислення військової загрози для сучасного світу настала з моменту анексії Росією Криму у 2014 році, внаслідок чого країни НАТО почали процес нарощування своєї обороноздатності [2]. А це у свою чергу дало підстави генсеку ООН Антоніу Гутеррішу стверджувати, що гонка озброєнь повертається [3]. Повномасштабне вторгнення Росії на територію України стало свідченням перетворення війни із гіпотетичної загрози, яку можна попередити засобами системи колективної безпеки, на цілком реальну перспективу, до якої треба бути готовим будь-якій країні світу. У методологічному вимірі війна для цього дослідження становить інтерес саме як чинник міфотворчості, зокрема соціальної міфології. Соціальний міф в історії людства ще з найдавніших часів був природно вписаний у міфологічно-релігійну систему вірувань і таким чином лягав в основу ідеології. У добу постіндустріалізму, в умовах глобалізації і діджиталізації суспільного життя соціальні міфи стають штучними утвореннями, основна функція яких полягає в маніпуляції суспільною свідомістю [4]. Саме такий процес надпотужної цілеспрямованої маніпуляції суспільною свідомістю в останні десятиліття можна було спостерігати на території Росії та країн, які перебувають в орбіті її впливу. Успішність такої маніпуляції можна пояснити також тим, що людина і суспільство у переважній своїй більшості готові отримати штучно створену "заготовку", "готовий" образ світу – "міф про світ", коли образ реального світу не гарантує належного рівня життя суспільства, а осмислення причин цього є надто "болісним" процесом [5].

Агресивна методологія формування соціального міфу (інформаційна війна) в Росії, спрямована, насамперед, на штучне продукування з України і українців образу ворога, значною

мірою спирається на традицію космогонічного міфу, у якому відображено протистояння сил світла і темряви, хаосу і космосу. Змальовуючи українця як ворога-націоналіста (нациста) і Україну як "обитель зла", розгорнута Російською Федерацією інформаційна війна на іншому боці дихотомії добра і зла формувала необхідність "закономірного" перетворення своїх громадян на "визволителів", "носіїв світла", які мають повернути Україну зі стану хаосу до "космічного порядку" – у сферу впливу Російської Федерації, до "руського мира".

На відміну від Росії, яка десятиліттями здійснювала цілеспрямовану інформаційну підготовку до знищення України, як держави, і українців, як національної спільноти, в Україні так і не було вироблено системної інформаційної політики, яка б гарантувала безпеку нашої держави.

Однак в умовах екзистенційної загрози самому своєму існуванню український народ дав дуже ефективну відповідь в інформаційній сфері у площині продукування саркастичних, гумористичних мемів про боротьбу з ворогом. Зауважимо, що формування сучасної української міфопоетики мемів припадає на останнє десятиліття і вже стало важливим феноменом сучасної цифрової культури [6]. В українських мемах періоду російсько-української війни відображається неповторний гумор українського народу і культурні коди нації. Загрозливе постає смішним, тиран – жалюгідним, маніпуляції суспільною свідомістю розкриваються як свідчення обмеженості і убогості жителів країни окупанта. Після введення санкцій проти Росії, одним із найбільш популярних мемів став: "Росіяни, це у вас не фінансові проблеми. Це "фінансова" операція! Просто весь світ бажає вам допомогти!" [7].

Початок військового вторгнення в Україну відбувався у кращих традиціях експлуатації сучасним російським режимом так званої "сакральної нумерології": 24 лютого 2022 року, о 3.40 ранку [8], яка мала б на метафізичному рівні забезпечити Росії надшвидку феєричну перемогу. Слід нагадати особливу прихильність очільника Росії В. Путіна до окультизму знання і практик, які він довгі роки використовував для процесу своєрідної сакралізації у суспільній свідомості своєї влади. Так, наприклад, у дні весняного або осіннього рівнодення Путін разом із Шойгу здійснюють поїздки до Сибіру, на Алтай і в Тиву для здійснення шаманських ритуалів [9]. Іншою сакральною датою в історії Росії загалом постає 9 травня, яке відзначається із року в рік як "день перемоги", фіксуючи таким чином наратив "перемоги" Росії і росіян-переможців над фашизмом. Найбільш очевидною міфопоетичною аналогією від самого початку війни для світової спільноти було порівняння двох країн із біблійними Давидом і Голіафом [10]. Російська армія, друга армія світу (після США) – Голіаф, який, здавалося б, не залишав значно меншому за розмірами, чисельністю особового складу і військової техніки Давиду, двадцять другій армії світу (станом на 2022 рік) жодного шансу не лише на перемогу, але й гідний супротив [11]. За усіма показниками, такими як витрати на оборону, кількість особового складу, зброї та транспортних засобів, Україна в разі поступалася могутньому Голіафу. Проте показник, який не піддається кількісному матеріальному виміру – "бойова воля", на думку експертів, стала "найбільшою силою" українського війська [12].

6 березня 2022 року BBCNews надрукували статтю під назвою "Ukraine vs. Russia: A modern-day David vs. Goliath story", у якій Давидом постає президент України Володимир Зеленський, у якого, як єврея,

вихованого у Радянському Союзі, є усвідомлення того, що значить бути "парією". Відтак, у "його ДНК" вже є властивість Давида максимально використовувати усі доступні засоби у протистоянні значно більшому і могутнішому Голіафу [13]. Сто перших днів війни на практиці довели справедливості порівняння України із біблійним Давидом, який, як відомо, отримав перемогу над значно більшим і могутнішим ворогом. Так, станом на 19 червня 2022 року показники "непереможності" другої армії світу значно похитнулися, зокрема втрати лише особового складу становили понад 33600 осіб [14].

Не можна оминати очевидного апокаліптичного підтексту сучасної української війни за незалежність проти Росії. Зв'язок між війною та есхатологією було детально розглянуто нами у статті "Війна у контексті есхатологічної парадигми сучасного світу", у якій зазначався зв'язок між війнами і актуалізацією апокаліптичних очікувань людства, з одного боку. А з другого боку, війни розглядаються як завершальний етап функціонування складних систем, як от імперії, епохи, цивілізації [15]. Тому не дивно, що насамперед у колі богословів виникають дискусії з приводу апокаліптичного значення російсько-української війни.

Чи стане війна в Україні армагеддонською битвою, після якої настане кінець світу – ось лейтмотив статей, які з'явилися у світовій пресі на початку березня 2022 року. Для деяких західних протестантських пасторів та теологів війна Росії в Україні "знаменує кінець часів", проте жоден не готовий стверджувати цього із 100% впевненістю [16]. Актуалізація апокаліптичного питання у зв'язку з російсько-українською війною швидше викликана соціальним чинником, людською реакцією у середовищі віруючих на нелюдські вчинки росіян в Україні і з потребою пасторів

реагувати на екзистенційні виклики буттю сотень тисяч людей.

Ірреальність подій у тих регіонах України, куди вторглися рашисти (Харківщина, Сумщина, Херсонщина, Чернігівщина, Київщина, Маріуполь) протягом першого тижня військових подій зробили термін "апокаліптичний" для зображення картини війни одним із найбільш релевантних у світовій пресі. Його використовували для позначення страшних руйнувань, як от "apocalypticdestructioninMariupol" [17], "Apocalyptic price of Ukraine's victory" [18]; гуманітарної ситуації: "Apocalyptic": "Ukraine crisis worsens" [19], "“Apocalyptic” Situation in Ukraine" [20]; настрою у Давосі "apocalyptic moodshrouds Davos" [21] та багатьох інших аспектів, які склалися на полях російсько-української війни.

У міфопоетичному дискурсі військових подій 2022 року особливе місце посідає власне український контекст, пов'язаний із реаліями саме української культурної традиції, тому подекуди незрозумілий навіть супротивнику, але завдяки резонансу в ЗМІ, набуває світового поширення. У цьому контексті виділимо три українські міфопоетичні смислотворчі аспекти: місця сили, містичні практики в Україні та український героїчний епос. У контексті рефлексії місць сили української армії у міфопоетичному символізмі російсько-української війни важливе місце посідає феномен Чорнобаївки. Фактично 27 лютого 2022 року розпочинається нова віха в історії села Чорнобаївки Херсонського району. Всесвітньою відомістю Чорнобаївка завдячує військовому аеродрому поблизу, на якому ЗСУ станом на 30 травня 2022 року знищили російську техніку вже 22 рази [22]. Інфопростір просто вибухнув мемами на тему Чорнобаївки, розкриваючи невичерпний потенціал гумору українського народу. Ось деякі з них: "Чорнобаївка – це український

бермудський трикутник. Саме тут ЗСУ розмістили чарівний портал у пекло для рашистів. Місце скупчення хороших росіян. Майбутня столиця НАТО, ЄС, Землі та Галактики" [23]; "За легендою в Росії слабких і некрасивих хлопчиків скидають в Чорнобаївку" [24]; "In Ukraine we don't say "de javu", we say "Chornobayivka" and I think that's beautiful" [25]; "Гарячі тури в Чорнобаївку. Пільги та знижки для громадян РФ. Вибухова культурна програма. Безкоштовний проїзд в один кінець. Чорнобаївка – чудове місце для вічного відпочинку!" [26].

Такий неймовірний успіх у знищенні ворожих позицій і техніки посилив інтерес до історії Чорнобаївки, оповитої легендами. Так, українські ЗМІ розповідають про альтернативну історію заснування села наприкінці XVII ст. козаками на чолі з отаманом Чорнобровим. Місце розташування села було зручним для того, щоб захищати довколишні поселення від татар. Саме вони й назвали отамана на свій лад, "володарем" – Чорним баєм. Ця ж легенда пояснює і неймовірний військовий успіх ЗСУ. Кайдани, зняті з визволених із полону дівчат, священник наказав кинути у річку, і "проказував замовляння", які навіть у наступні століття захищали цю місцевість [27].

Не оминули своєю увагою Чорнобаївку й загарбники. Із оприлюднених у ЗМІ розмов, перехоплених СБУ, зрозуміло, що російські військові називають її "чистилищем", "цвинтарем для військової техніки" [28].

Містично-символічними жартами про Чорнобаївку не гребують і українські чиновники, зокрема Олексій Арестович, який у соціальних мережах неодноразово висловлював гумористичні зауваження із приводу чергового розгрому ворога на тому ж місці. 22 березня 2022 року після чергового посту про "Чорнобаївку 7,5", він звернувся до "українських відьом": "дівчата, так тримати", "до Лисої гори у

вас тепер додалося нове місце для фестивалів" [29].

Із містичними практиками України пов'язаний ще один міфічно-літературний символ українського спротиву, введений у літературну парадигму Григорієм Квіткою-Основ'яненком – образ конотопської відьми. Він набув світової відомості завдяки відеофіксації на мобільний телефон моменту, коли жителі міста Конотоп зупинили ворожий танк, і одна із місцевих жінок пригрозила йому відьомським прокляттям, що відбере у нього чоловічу силу: "Це Конотоп. Тут кожна друга жінка – відьма" [30]. Це відео через стало настільки популярним, що його показали в США у рейтинговій гумористичній програмі "The Late Show with Stephen Colbert" [31].

Окрім цього на платформі youtube з'явилася декілька короткометражних мультфільмів під загальною назвою "Галька-відьма". Так, у мультфільмі "Конотопська відьма 2022" [32] використано українську народну атрибутику відьми: чорний кіт, якому вона наказує перейти дорогу ворожим танкам; мітла, яку жінка тримає державком донизу, і кожного разу, коли Галька-відьма ударяє ним об землю, гармата одного із танків із колони, що їде по дорозі, звисає вниз, як у здійсненому відьомському проклятті. У другій частині "Бджовеліни. Конотопська відьма Галька" [33] до літературно-міфічного контексту додається ще й сучасний пласт міфотворчості. Так, на території цілком сучасної пасіки Гальки-відьми висить плакат двома мовами: "Увага!!! БДЖОВЕЛІНИ. Не рипайся! Нехай щастить!" І знизу те ж саме англійською: "Attention!!! B-JAVELIN. Don'tjerk! Goodluck!" Відповідно до розігнаного у медіа рашистського фейку про наявність біолабораторій на території України, у яких начебто розробляється біологічна зброя [34; 35; 36; 37], Галька-відьма наказує бджолам атакувати рашистів. При цьому

бджоли жалять ворогів, а тим часом "відьомський" чорний кіт відмічає на стіні будинку кількість 200-х (вбитих) і 300-х (поранених). Водночас самі російські військові зображені на танках із "обвислими" гарматами, навантаженими награваними російськими мародерами майном: побутовою технікою, білизною, собачою будкою.

Суголосна з означеною містично-міфологічною історією "боротьби" української природи з ворогами подія трапилася наприкінці березня 2022 року у Херсонській області у селищі Челбурда. На місцевій пасіці прокинулися бджоли і напали на військову частину російських окупантів поблизу. У результаті трьох росіян закусає до смерті, а 25 були шпиталізовані [38]. Саме у цей період пасічники мали б підгодувати бджіл, проте через окупацію не змогли цього зробити, а відтак бджоли виявляли надвисокий рівень агресивності.

У контексті своєрідної відповіді в українському інформаційному просторі рашистському нарративу про біологічну зброю, яку начебто готують у біологічних лабораторіях України, можна трактувати ще одну курйозну історію, що трапилася на Херсонщині. В одній з місцин потривожені двома ворожими винищувачами дикі гуси злетіли, проте повітряним потоком їх затягнуло у двигун літака. Це і стало причиною падіння винищувача у болото [39]. У багатьох ЗМІ "бойові гуси" почали розглядатися як ще один із символів боротьби з окупантами і одним із найпопулярніших військових мемів і патріотичних принтів на одязі [40].

З перших днів російського вторгнення в Україну розпочинає формуватися новий потужний культурний пласт українського героїчного епосу. До нього можна віднести, передусім, поезію та пісні, які виникають просто із неймовірною швидкістю як реакція на певні військові події та здобутки

українського народу. За підтримки Міністерства культури України було створено портал "Поезія вільних", де уже нараховується понад 10 тисяч віршів про війну, надісланих усіма охочими поділитися авторами [41]. А видавництво "Discursus" видало антологію нинішньої війни "Поезія без укриття", куди увійшли твори 70 знаних авторів та поетів-початківців [42].

Відзначимо кілька показових прикладів військово-героїчної поезії, які з'явилися одними з перших. Так, українська поетеса Анастасія Дмитрук, широко відома своєю поезією "Нікогдамы не будем братьями" (2014), презентувала вірш "Ти, с***, здохнеш в цім краю" [43], у якому висловлює ставлення усіх українців до загарбників і вдячність та підтримку збройним силам України.

Міфологічно-містичний символізм яскраво проявився і у пісенній творчості доби новітньої російсько-української війни, яка знаходить особливий емоційний відгук у людей. Однією із перших подій такого значення став крилатий вислів Романа Грибова, прикордонника з острова Зміїний, проголошений ним у нерівному бою 24 лютого 2022 року, коли до острова наблизився російський крейсер "Москва". Із нього пролунало: "Я – рускій воєнний карабль" і пропозиція здатися. Відповідь Романа, у якій зазначався незворотний, але дуже колоритний вектор напрямку руху "русского воєнного карабля", миттєво стала вірусною і заклала новітній самобутній пісенний пласт творчості українського народу. Цей крилатий вислів та історія його виникнення вже зафіксована у Вікіпедії і доступна двадцятьма п'ятьма мовами [44].

Ефект від сміливості і непохитності прикордонників, виплеснутий у виразі, що по суті є лайкою, мав небувалий консолідуючий ефект на українців та їх прихильників по всьому світу. Національне агентство України з

питань державної служби (НАДС) 10 березня 2022 року офіційно визнало, що використання державними службовцями цього виразу, який став "одним із символів боротьби з російськими окупантами", не є "порушенням норм етики державного службовця" і "не може завдати шкоди репутації державних органів та органів місцевого самоврядування" [45].

Фраза, яка стала вже мемом, з'явилася у численних репортажах європейських країн та США. Була повторена на камеру світовими політиками, як от сенатор США Бен Сасс [46], культурними діячами, (польський режисер і актор Анджей Северин [47], Джеймі Гайнеман [48], зірками, зокрема литовським гуртом «LT United» у кавері на власну пісню «You Are The Winners» під назвою «You Are The Winners, Ukraina» [49].

Висловлювання Романа Грибова було покладено в основу значної кількості пісень, поезій, топонімів на придорожніх вказівниках (для супротивника, який апіорі не орієнтується на місцевості), постерів на міських білбордах і сітілайтах. Так, серед найбільш поширених у медіапросторі можна назвати пісню Сергія Бабкіна, яка є рімейком власної пісні "Я солдат" [50]. Однією із найбільш популярних пісень, кліп на яку став просто вірусним [51], став відеоряд із прочитаними під музику вірша ми поезії "Пять слов" Олександри Смілянської [52]. Саме її інтерпретація фрази – принцип, який лежить в основі людського буття. Мова ведеться про загальнолюдські цінності, на які спирається буття українця: турбота про ближнього, батьків і дітей («Мама, я в шапке, взяла документи, нетстраха». / Дочка сегодня заснула в метро на полу.), антеїзм (Если действительно хочешь для нашей земли / что-то хорошее – вон огород перепахан. / Зерна в карман положи, чтоб они проросли), духовність (Новые фрески распишем на новых церквях), світоглядне різноманіття

(Тут верят в Будду и Ктулху, в Христа и Аллаха), підтримка союзників у справедливій боротьбі (Здесь возле арты чечен, беларус и казах). У подальшому з'явилася ціла низка пісень на цю тему, найвідомішою з яких можна вважати "Україна перемаже" [53].

Міфологічно-символічна рефлексія новітнього українського героїчного епосу набула легітимації і на державному рівні. Це проявилось у випуску Укрпоштою марки із зображенням корабля біля острова Зміїний, прикордонника і відповідною цитатою [54]. Популярність та ажіотаж навколо першого випуску марки набув нечуваних розмірів, тому Укрпошта 5-мільйонним накладом випустила ще одну марку "Русській воєнний корабль ... ВСЬО!". Прикметним і символічним стало публічне анонсування пресслужбою Укрпошти виходу марки, яке відбулося на сороковий день після затоплення крейсера "Москва" 23 травня 2022 року, у День морської піхоти України [55]. Оголошення відбулося з дотриманням традицій шанувальників символізму: державне свято, пов'язане із військовою сферою, припало якраз на сакральну дату міфологічно-релігійного змісту (40-й день після затоплення російського флагмана), що можна вважати додатковим приводом для відзначення.

Із уже згаданим Романом Грибовим, українським прикордонником з острова Зміїний, який однією фразою здобув світову відомість, пов'язана актуалізація ще одного потужного античного міфологічного мотиву. Острів Зміїний, історія якого нам відома ще з часів античності (перші згадки про нього датовані VII ст. до н. е. [56]), пов'язана із грецькими поселеннями на території Північного Причорномор'я. Про важливе значення острова Зміїний, який греки називали Левкос (білий) свідчить згадка про нього у грецькій міфології та зведення на ньому храму одного із найшанованіших у античній

традиції героїв – Ахілла. За легендою, острів з'явився волею і зусиллями матері Ахілла богині Фетіди, яка підняла його із дна морського [57] для сина, який оселився на ньому після смерті. Побудова на Левкосі храму Ахілла перетворила його на століття на місце поклоніння із діючим святилищем і постійно присутніми служителями культу. Припускають, що за умови розвиненого судноплавства, храм міг також виконувати роль маяка, а жерці водночас були його наглядачами [56]. І якщо розглядати прикордонників острова Зміїний як службовців, які там знаходяться, так само виконуючи свій обов'язок, то Роман Грибов постає у згаданій ситуації як жрець, який проголосив прокляття "рускому воєнному кораблю". Відтак його фраза є прокляттям, сказаним у сакральному місці у безвихідній ситуації. Можна у ситуації з "руським кораблем" віднайти і мотив помсти древніх античних богів (Фетіди) та героїв (Ахілла) нащадкам Російської імперії, які із уламків античного храму Ахілла у XIX столітті побудували маяк.

Із древніми жерцями Романа Грибова пов'язує і те, що його прокляття збулося. Прикметно, що напередодні загибелі "Москви", а саме 13 квітня 2022 року Укрпошта візуалізувала це прокляття у вигляді марки "Русській воєнний корабль...", надавши цій події потенційного матеріального буття.

А вже 14 квітня 2022 року трапилася одна із найбільших перемог ЗСУ – потоплення флагманського корабля Чорноморського флоту РФ «Москва» українською крилатою ракетою "Нептун", назва якої походить від імені ще одного античного римського божества, володаря морів і океанів Нептуна. І це відкрило нову сторінку в історії ведення воєн. З одного боку, чи не вперше в історії військово-морського флоту Росії (у розумінні Російської імперії, СРСР і РФ) вона втратила свій флагманський

корабель, вартістю понад 750 млн доларів США, який забезпечував протиповітряну оборону російських військ у всьому чорноморському регіоні і на півдні України, а з іншого – важко переоцінити саме символічне значення цієї події.

Прокляття острова Зміїного у міфічно-символічному контексті розглядає журналіст і політичний оглядач Іван Яковина на своєму youtubeканалі від 14 квітня 2022 року [58]. Він наголошує на значенні, яке ця подія мала для президента Росії, який є великим прихильником символізму. Україну (і її президента Володимира Зеленського) Іван Яковина порівнює у даній ситуації із міфічним трікстером, жартівником, хитруном, який протистоїть значно більшому і потужнішому супротивнику, потворі-велетню Поліфему. Президент України співвідноситься у такому розумінні з хитромудрим давньогрецьким героєм Одиссеєм, царем Ітаки, у його протистоянні з могутнім циклопом-людоджером Поліфемом, сином Посейдона (Нептуна). Так само, як Одисей представився циклопу як Ніхто, так і Україна і її Президент не повинні брати, на думку оглядача, офіційної відповідальності за потоплений крейсер. Іван Яковина проводить паралелі між описом Поліфемом зовнішніх даних Одиссея та сприйняттям особистісних якостей президента Володимира Зеленського ворогами.

З іншого боку, символізм імені Ніхто обіграно і щодо ракет "Нептун". Від початку російсько-української війни багато хто в ЗМІ жалівся на те, що їх не видно, вони кудись зникли і *ніхто* їх не використовує. У даному випадку *Ніхто*, який не використовує "Нептун", реально знищив "Москву", як Ніхто-Одисей переміг могутнього Поліфема [58].

Цікаво у даному контексті обіграно образ Нептуна – крилатої ракети, яка потопила "Москву", названої на честь римського бога моря. Колишній

представник міністра оборони України на Чорноморському флоті Євген Лупаков заявив, що сам факт того, що "Нептун потопив "Москву"" – дуже символічний: "бог моря на нашому боці" [59]. І ця заява спричинила відгук у ворожому стані: пропагандисти почали обговорювати тему язичницьких богів, які начебто допомагають Україні ("Що це за боги такі? Це ж диявол!"); переходячи до нарративу: Захід ріже Україну, приносячи її в жертву язичницьким богам, яким молиться [60].

На протипагу цьому Іван Яковина звертає увагу на "давньогрецькі прокляття", які збуваються у війні Росії з Україною. На протипагу наведеній точці зору на прокляття Романа Грибова як жерця храму Ахілла, журналіст інтерпретує його значно ширше як прокляття, виголошене віроломно зраженою людиною у відчаї. І коли збувається таке прокляття, це є ознакою вищої справедливості [58].

Іван Яковина відзначає важливість поетичного та релігійного символізму для ворожої сторони і пропонує вести інформаційну боротьбу Україні і в цьому напрямі. Так, на його думку, доцільно використати інформацію про християнську реліквію, яка зберігалася на крейсері "Москва". Частка Хреста Господнього, розміром у кілька міліметрів, подарована московськими благодійниками, зберігалася у залізному хресті у ковчезі на його борту. Власне її присутність повинна була гарантувати невразливість "Москви" [61]. Проте, можна було б запустити в інформаційний простір тему: навіть Бог проти Росії у цій війні, адже реліквія не врятувала крейсер, а навпаки, притягнула катастрофу [58].

Окрім власне українського контексту міфопоетичної традиції, світова спільнота у затопленні рашистського крейсера побачила ще одну символічну аналогію. Насамперед інформаційний простір наповнився порівнянням із "Титаніком", який

затонув у той самий день – в ніч із 14 на 15 квітня 1912 року, за 110 років до "Москви". Окрім того, була віднайдена й ще одна нумерологічна аналогія: вартість "Титаніка" станом на 1912 рік становила 7,5 млн. доларів [62].

Зауважимо, що автори вже згаданого мультфільму про Гальку конотопську відьму створили серію, у якій вона летить, стоячи на мітлі, і топить крейсер "Москва", кинувши в нього банку консервованих огірків [63]. Нагадаємо, що цей мотив є відображенням реального ураження киянкою у перші місяці війни літального апарату банкою консервації, який вона прийняла за російський дрон [64].

У військових подіях сучасного російсько-українського протистояння чітко простежується і міфологічний символізм протистояння буття і небуття, живого і мертвого, що свого часу знайшов відображення у поетичному нарративі послання "І мертвим, і живим, і ненародженим ... землякам" від Тараса Шевченка [65]. Згадка про війну рашистів із мертвими насамперед пов'язана із масованим ракетним обстрілом меморіального комплексу "Бабин Яр" 1 березня 2022 року. Керівник Офісу Президента України Андрій Єрмак назвав цю подію актом звірачого вандалізму та "вбивством жертв голокосту вдруге" [66]. Став символічною жертвою війни росіян із мертвими і сам автор послання, Тарас Шевченко. Світліну пам'ятника Кобзареві із простреленою росіянами головою було розміщено у соціальних мережах жителякою м. Бородянки, Київської області [67]. Сумнівно, що російські окупанти-мародери, які розстріляли пам'ятник, знали хоча б, хто такий Тарас Шевченко, не кажучи вже про його творчість. Однак цей акт вандалізму постає не просто частиною боротьби окупантів з українською історичною пам'яттю, а й містить у собі глибокий символічно-містичний зміст. Рашисти не просто хочуть

знищення всіх живих українців, вони прагнуть знищити і пам'ять про мертвих українців, і про будь-який їх слід на землі.

Найжахливішими актами будь-якої війни є вбивство мирного населення, насамперед дітей. Від початку сучасної російсько-української війни станом на 11 червня 2022 року в Україні вже загинуло 287 дітей [68]. Втіленням війни проти ще ненароджених дітей стало бомбардування 9 березня 2022 року пологового будинку та дитячої лікарні у Маріуполі [69].

Прикметним у цьому контексті є співпадіння цієї дати – 9 березня – з 208-ю річницею народження автора "І мертвим, і живим, і ненародженим ... землякам" Тараса Григоровича Шевченка, якого справедливо вважають "пророком" в історії модерної української нації.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Війна без перебільшень належить до найжахливіших антропогенних та соціогенних катастроф, з якими лише може зіштовхнутися людство. Як і інші надзвичайні події, вона провокує і надзвичайні реакції, гіпертрофовані емоційні переживання і відповідні дії. Наратив сучасної російсько-української війни конкретизується у міфічному символізмі української культурної традиції, поступово поширюючись за її меж та стає вже частиною загальноцивілізаційної спадщини людства. Діджиталізація та глобалізація сучасного інформаційного простору стає чинником залучення в реальному часі кожного, хто бажає, до осмислення і ретрансляції інформації про події, які переживає Україна, починаючи із 24 лютого 2022 р.

Незважаючи на жахливі прояви війни і страдницьку загибель та страждання десятків тисяч людей, українське суспільство виявилось здатним до консолідації і мобілізації на боротьбу з набагато переважаючим ворогом. Значною мірою це відбулося через синтез вродженої здатності

українців до гумору і сатири, продукування десятків і сотень мемів на військову проблематику, які базувалися на використанні прадавніх міфологічно-символічних форм.

В українському суспільному інформаційному дискурсі у контексті виявлення міфологічно-символічних аспектів сучасного російсько-українського протистояння можна виділити цілий ряд міфологічно забарвлених наративів: антеїстичний наратив боротьби самої природи або тварин із росіянами-загарбниками; наратив активізації прадавніх "місць сили" українців, які стають пасткою для чужинців; наратив актуалізації боротьби за українців прадавніх богів і героїв, які тисячоліття тому захищали території сучасної України; наратив російсько-української війни як війни росіян проти мертвих (минулого, історії), живих (теперішнього) і ненароджених (майбутнього) українців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Mahan, Logan. WhyYouShouldThinkTwiceBeforeSharingThat WW3 Meme. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.insidehook.com/article/internet/ukraine-war-twitter-main-character-ww3-memes> (Last accessed: 26.05.2022).
2. Стожар П. Країни НАТО збільшили закупівлю зброї після анексії Криму – Bloomberg. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uain.press/news/world/krayiny-nato-zbilshyly-zakupivlyu-zbroyi-pislya-aneksiyi-krymu-bloomberg-910496> (Дата звернення 04.06.2022).
3. Поліщук В. Генсек ООН заявив про повернення гонки озброєнь. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.rbc.ua/ukr/news/gensek-oon-zayavil-vozvrashchenii-gonki-vooruzheniy-1634833777.html> (Дата звернення 07.06.2022).
4. Дарморіз О. (2018). Війна як концепт соціальної міфології. Актуальні проблеми філософії та соціології, (18), 33-35. <https://doi.org/10.32837/apfs.v0i.704> (Дата звернення 17.05.2022).
5. Кара-Мурза С. Манипуляція сознанием – 2. М. : Эксмо ; Алгоритм, 2009. 528 с. (Дата звернення 08.05.2022).
6. Vitiuk, I., Polishchuk, O., Kovtun, N., & Fed, V. (2020). Memes as the Phenomenon

of Modern Digital Culture. WISDOM , 15(2), 45-55. (Last accessed: 26.05.2022).

7. Королева Є. Шкарпетки Віталія Кіма, Укрпошта проти орків та російський військовий корабель. Українці створюють меми про війну.[Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://focus.ua/uk/voennye-novosti/508998-ukraincy-sozdayut-memy-o-vojne> (Дата звернення 27.05.2022).

8. Росія планувала вторгнення в Україну на 22 лютого, а не 24 – Данілов. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3457776-rosia-planuvala-vtorgnenna-v-ukrainu-na-22-lutogo-a-ne-24-danilov.html> (Дата звернення 10.05.2022).

9. Бережанський І. Нумерологія та окультизм – російська верхівка все більше захоплюється псевдомістичними вченнями. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://tsn.ua/ato/numerologiya-ta-okultizm-rosiyska-verhivka-vse-bilshe-zahoplyuyetsya-psevdomagichnimi-vchenniami-2057740.html> (Дата звернення 17.05.2022).

10. Poritz, F. David (Ukraine) vs. Goliath (Russia). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://blogs.timesofisrael.com/david-ukraine-vs-goliath-russia/> (Last accessed: 08.05.2022).

11. Найсильніші армії світу: на яких місцях Україна, Росія та США у світовому рейтингу.[Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://informer.ua/uk/naysilnishi-armiji-svitu-na-yakih-miscyah-ukrajina-rosiya-ta-ssha-u-svitovomu-reytingu> (Дата звернення 17.05.2022).

12. Ukraine and Russia's militaries are David and Goliath. Here's how they compare. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://edition.cnn.com/europe/live-news/ukraine-russia-news-02-26-22/h_f2eb603f0ada1409d668ea1c0280e9f2 (Last accessed: 08.05.2022).

13. Ukraine vs. Russia: A modern-day David vs. Goliath story.[Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.cbsnews.com/news/ukraine-vs-russia-a-modern-day-david-vs-goliath-story/> (Last accessed: 08.05.2022).

14. Втрати російської армії в Україні.[Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/russian-invading/casualties/> (Дата звернення 19.06.2022).

15. Вітюк, І. Війна у контексті есхатологічної парадигми сучасного світу.

Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2017. №1. С. 31-36. (Дата звернення 18.06.2022).

16. Crary, David. Apocalypse now? To some evangelicals, Ukraine invasion spells the end of days. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.timesofisrael.com/apocalypse-now-to-some-evangelicals-ukraine-invasion-spells-the-end-of-days/> (Last accessed: 27.05.2022).

17. Patel-Carstairs, Sunita. Ukraine war: Videos show apocalyptic destruction in Mariupol as Russia says it is 'tightening its encirclement'. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://news.sky.com/story/ukraine-war-videos-show-apocalyptic-destruction-in-mariupol-as-russia-says-it-is-tightening-its-encirclement-12569115> (Last accessed: 26.05.2022).

18. Apocalyptic price of Ukraine's victory in Irpin. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.msn.com/en-us/news/world/apocalyptic-price-of-ukraine-s-victory-in-irpin/ar-AAVLtup> (Last accessed: 26.05.2022).

19. Pietromarchi, Virginia. 'Apocalyptic': Ukraine crisis worsens as Russia ramps up attacks. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.aljazeera.com/news/2022/3/9/apocalyptic-ukraines-humanitarian-crisis-worsen> (Last accessed: 27.05.2022).

20. ICRC Warns of "Apocalyptic" Situation in Ukraine as New Attempts to Evacuate Civilians Move Ahead. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.democracynow.org/2022/3/9/headlines/icrc_warns_of_apocalyptic_situation_in_ukraine_as_new_attempts_to_evacuate_civilians_move_ahead (Last accessed: 26.05.2022).

21. Elliot, Larry. Ukraine war weighs heavy as apocalyptic mood shrouds Davos. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.theguardian.com/business/2022/may/25/ukraine-war-weighs-heavy-as-apocalyptic-mood-shrouds-davos> (Last accessed: 30.06.2022).

22. Чорнобаївка-22: ЗСУ знову розгромили ворожий склад боєприпасів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.slovoidilo.ua/2022/05/30/novyna/suspilstvo/chornobayivka-22-zsu-znovu-rozhromyly-vorozhnyj-sklad-boeygrupasiv> (Дата звернення 08.06.2022).

23. Чорнобаївка – це український бермудський трикутник. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://novy.tv/wp->

[content/uploads/sites/96/2022/03/znimok-ekrana-2022-03-22-o-15.38.16-e1647958815974.png](https://www.youtube.com/watch?v=JS-2cU_B47g) (Дата звернення 08.06.2022).

24. За легендою ... [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://kp.ua/ua/life/a646743-vijskovo-polovij-humor-pro-chornobajivku-ta-paljanitsju> (Дата звернення 07.06.2022).

25. In Ukraine we don't say... [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://novy.tv/wp-content/uploads/sites/96/2022/03/znimok-ekrana-2022-03-22-o-15.34.40-e1647958730583.png> (Дата звернення 08.06.2022).

26. Гарячі тури в Чернобаївку... [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://rozdil.lviv.ua/anekdot/anekdot.php?id=4897> (Дата звернення 30.05.2022).

27. Горлач П. Легенди про Чернобаївку — не легенди? Що ховається в історії найвідомішого села в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://suspilne.media/222779-legendi-pro-cornobajivku-ne-legendi-so-hovaetsa-v-istorii-najvidomisogo-sela-v-ukraini/> (Дата звернення 30.05.2022).

28. Чернобаївку називають «чистилищем»: СБУ оприлюднила розмову окупанта з матір'ю. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.slovoidilo.ua/2022/05/12/novyna/bezpeka/chornobayivku-nazyvayut-chystylshhem-sbu-oprylyudnyla-rozmovu-okupanta-matiryu> (Дата звернення 04.06.2022).

29. По Чернобаевке на сегодня... [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://t.me/glavredinfo/28836> (Дата звернення 04.06.2022).

30. "У тебе не стоятиме": як зустріли окупантів "коботопські відьми". Відео. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://novyny.live/society/u-tebia-ne-budet-stoiat-kak-vstretili-okkupantov-konotopskie-vedmy-video-41507.html> (Дата звернення 03.06.2022).

31. Відео про «коботопських відьом» і окупантів показали на телешоу в США. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://glavcom.ua/news/video-pro-konotopskih-vidom-i-okupantiv-pokazali-na-teshou-v-ssha-827264.html> (Дата звернення 03.06.2022).

32. Коботопська відьма 2022. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=RWVxwQQ6Tas> (Дата звернення 03.06.2022).

33. Бджовеліни. Коботопська відьма Гайка (2 частина). Війна в Україні.

[Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=JS-2cU_B47g (Дата звернення 03.06.2022).

34. Зуев, И. Биолоборатории на Украине — что о них известно на данный момент. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ru.sputnik.kg/20220427/biolaboratorii-na-ukraine-cto-o-nih-izvestno-na-dannyy-moment-1063963200.html> (Дата звернення 03.06.2022).

35. Биолоборатории США на Украине: ноутбук Хантера Байдена подтверждает обвинения России. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://easaily.com/ru/news/2022/03/27/biolaboratorii-ssha-na-ukraine-noutbuk-hantera-baydena-podtverzhdaet-obvineniya-rossii> (Дата звернення 03.06.2022).

36. Чеботарьев, К. Українська біологічна зброя — один із головних фейків російської пропаганди. Ось чому це нахабна брехня. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://techno.nv.ua/ukr/popscience/biolaboratorii-v-ukrajini-50226051.html> (Дата звернення 03.06.2022).

37. McCarthy, S. China's promotion of Russian disinformation indicates where its loyalties lie. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://edition.cnn.com/2022/03/10/china/china-russia-disinformation-campaign-ukraine-intl-dst-hnk/index.html> (Last accessed: 30.04.2022).

38. Романов Д. Помста комах: на Херсонщині українські бджоли вбили 3 рашистів, ще 25 – поранені. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://telegraf.com.ua/ukr/ukraina/2022-03-31/5701065-mest-nasekomykh-na-khersonshchine-ukrainskie-pchely-ubili-3-rashistov-eshche-25-raneny> (Дата звернення 30.05.2022).

39. Прудникова А. На Херсонщине дикие гуси сбили вражеский самолет. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.objectiv.tv/interesting/2022/03/19/na-hersonshhine-dikie-gusi-sbili-vrazheskij-samolet/> (Дата звернення 01.06.2022).

40. Футболка "Бойові Гуси". [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://nice-price.com.ua/product/other/futbolka-bojovi-gusi-m> (Дата звернення 01.06.2022).

41. "Поезія вільних": вже 10 тисяч заявок віршів про війну в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://24tv.ua/poeziya-vilnih-vzhe-10-tisyach-zayavok-virshiv-pro-viynu->

[ukrayini_n1938945](#) (Дата звернення 16.01.2022).

42. Букет Є. «Поезія без укриття»: вийшли друком понад 200 віршів, написаних у перший місяць війни. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://armyinform.com.ua/2022/06/15/po-eziya-bez-ukryttva-vyishly-drukom-ponad-200-virshiv-napysanyh-u-pershyj-misyacz-vijny/> (Дата звернення 16.06.2022).

43. "Ти, сука, здохнеш в цім краю!", - автор знаменитой поезии "Никогда мы не будем братьями" Анастасия Дмитрук опубликовала новое стихотворение. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://antikor.com.ua/articles/534818-ti_suka_zdohnes_v_tsim_kraju_-_avtor_znamenitoy_poezii_nikогда_my_ne_budem_brattjami_anastasija_dmitruk_opublikovala_no (Дата звернення 16.06.2022).

44. Russian warship, go fuck yourself. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Russian_warship,_go_fuck_yourself (Last accessed: 15.06.2022).

45. Офіційно: фразу про «русский военный корабль» держслужбовці в Україні можуть застосовувати вільно. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://kavun.city/articles/200314/oficijno-frazu-pro-russkij-voennyj-korabl-derzhsluzhbovciv-ukraini-mozhut-zastosovuvati-vilno> (Дата звернення 15.06.2022).

46. Рашн воршип, іді нах*й!, — сенатор США Бен Сасс. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=YaZSQ-qFo> (Дата звернення 05.06.2022).

47. Яковлева А. Актер Анджей Северин выступил с "Заповітом" Шевченко и отправил "русский военный корабль" в должное место. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://news.obozrevatel.com/show/people/akter-andzhej-severin-vyistupil-s-zapovitom-shevchenko-i-otpravil-russkij-voennyj-korabl-v-dolzhnoe-mesto.htm> (Дата звернення 15.06.2022).

48. "Украинцы, молодцы!". Джейми Хайнеман из Разрушителей легенд послал русский военный корабль в нужном направлении. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://life.nv.ua/znamenitosti/razrushiteli-legend-poslali-russkiy-voennyj-korabl-i-podderzhali-ukrainu-video-50222418.html> (Дата звернення 15.06.2022).

49. LT United – You are the winners, Ukraina. Благодійний марафон Save Ukraine. [Електронний ресурс]. Режим

доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=84RtZezJfVg> (Last accessed: 26.12.2021).

50. Сергей Бабкин — «Русский военный корабль». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://liveam.tv/sergej-babkin-russkij-voennyj-korabl.html> (Дата звернення 01.06.2022).

51. Sage. Русский военный корабль, иди нах*й! [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=4RHSPuXARMc> (Дата звернення 01.06.2022).

52. Пять слов. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20220226102938/https://ibigdan.livejournal.com/28053971.html> (Дата звернення 15.03.2022).

53. Пономарьов О., Хома М., Тополя Т., Кошовий Є., Ткач Ю., Чорний П. Україна перемаже. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=fRuiEv3JRDO> (Дата звернення 25.04.2022).

54. В Україні випустили марки "Русский военный корабль, іді нах*й!", які представив автор легендарної цитати. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.unian.ua/society/marka-rosiyskiy-viyskoviy-korabel-v-ukrajini-viyshla-marka-z-frazoyu-pro-rosiyskiy-viyskoviy-korabel-novini-ukrajini-11783550.html?_ga=2.42221925.1328978549.1650226400-898887856.1650226400&gl=1*1pex9oj*_ga*ODk4ODg3ODU2LjE2NTAyMjY0MDA.*_ga_JLSK4Y8K67*MTY1MDIyNjM5OS4xLjEuMTY1MDIyNjU2MS41MA.*_ga_DENC12J6P3*MTY1MDIyNjM5OS4xLjEuMTY1MDIyNjU2MS41MA (Дата звернення 30.04.2022).

55. Укрпошта аносувала випуск нових марок з "русским кораблем". [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://konkurent.ua/publication/96650/ukrposhta-anonsuvala-vipusk-novih-marok-z-russkim-korablem/> (Дата звернення 01.06.2022).

56. Сімонов Д. Зміїний. Острів, на якому немає змії. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://localhistory.org.ua/texts/statti/zmiy-inii-ostriv-na-iakomu-nemaie-zmii/> (Дата звернення 17.06.2022).

57. Найбожевільніша ідея для літа: острів Зміїний. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://ua.igotoworld.com/ua/article/772_ostrov-zmeinyy.htm (Дата звернення 17.06.2022).

58. Яковина И. Гибель "Москвы" спасет Одессу. Как Зеленский стал Одиссем.

Почему исполнено проклятье Змеиною. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=DAS1SY7A9rs> (Дата звернення 15.04.2022).

59. Зі знищенням крейсера "Москва" обстрілів менше не стане, а на дні варто пошукати ще й ядерну зброю. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://tsn.ua/ato/zi-znischennyam-kreysera-moskva-obstriliv-menshe-ne-stane-a-na-dvi-var-to-poshukati-sche-y-yadernu-zbroyu-2037655.html> (Дата звернення 17.06.2022).

60. Гончаренко А. Соловьев и Скабеева окончательно сошли с ума после потопления крейсера "Москва". [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=OMpVmjl1sfg> (Дата звернення 18.04.2022).

61. На затопленому крейсері «Москва» була християнська реліквія, вартістю 40 млн дол. [Електронний ресурс]. Режим доступу:

<https://uagit.tv/2022/4/25/17994-na-zatoplenomu-kreyseri-moskva-bula-hrystyyanska-relikviya-vartistyu-40-mln-dol> (Дата звернення 17.06.2022).

62. Крейсер «Москва» затонул в годовшину катастрофы "Титаника"; Крушение "Титаника" обошлось 70 страховщикам в \$12 млн., что соответствует \$270 млн. с учетом инфляции. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://itsmycity.ru/2022-04-15/krejser-moskva-zatonul-v-godovshinu-katastrofy-titanika> (Дата звернення 12.06.2022).

63. Галька топить крейсер "Москва". [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=wZgy4aOwzCI> (Дата звернення 03.06.2022).

64. Це не фейк: киянка банкою помідорів збила ворожий дрон. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.volynnews.com/news/all/kyian-ka-bankoju-pomidoriv-zbyla-vorozhyy-dron-tse-ne-feyk/> (Дата звернення 30.04.2022).

65. Шевченко Т. І мертвим, і живим, і ненарожденним... [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=708> (Дата звернення 15.06.2022).

66. Росія атакує ракетами територію меморіального комплексу "Бабин Яр" – Єрмак. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://gordonua.com/ukr/news/war/rosija-atakuje-raketami-teritoriju-memorialnogo-kompleksu-babin-jar-jermak-1597865.html> (Дата звернення 15.06.2022).

67. У Бородянці окупанти розстріляли пам'ятник Тарасу Шевченку: поцілили в голову. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://tsn.ua/ato/u-borodyanci-okupanti-rozstrilyali-pam-yatnik-tarasu-shevchenku-pocilili-v-golovu-2029333.html> (Дата звернення 15.06.2022).

68. Соколова Ю. В Україні різко зросла кількість вбитих РФ дітей: ще 24 дитини загинули в Маріуполі. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20220611-v-ukrayini-rizko-zros-la-kilkist-vbytyh-rf-ditej-shhe-24-dytny-zagynuly-v-mariupoli/> (Дата звернення 17.06.2022).

69. Російські війська розбомбили лікарню та пологовий в Маріуполі. Що відомо про жертв. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-60679065> (Дата звернення 17.06.2022).

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Mahan, Logan. Why You Should Think Twice Before Sharing That WW3 Meme. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.insidehook.com/article/interne-t/ukraine-war-twitter-main-character-ww3-memes>. (Last accessed: 26.05.2022).

2. Stozhar P. Krayiny NATO zbil'shyly zakupivlyu zbroyi pislya aneksiyi Krymu – Bloomberg. [NATO countries increased arms purchases after the annexation of Crimea – Bloomberg]. [Electronic resource]. Access mode:

<https://uain.press/news/world/krayiny-nato-zbilshyly-zakupivlyu-zbroyi-pislya-aneksiyi-krymu-bloomberg-910496>. (Last accessed: 04.06.2022) (in Ukrainian).

3. Polishchuk V. Hensek OON zayavyv pro povernennya honky ozbroyen'. [The UN Secretary General announced the return of the arms race]. [Electronic resource]. Access mode:

<https://www.rbc.ua/ukr/news/gensek-oon-zayavil-vozvrashchenii-gonki-vooruzheniy-1634833777.html>. (Last accessed: 07.06.2022) (in Ukrainian).

4. Darmoriz, O. (2018). Viyna yak kontsept sotsial'noyi mifolohiyi. [War as a concept of social mythology]. Actual problems of philosophy and sociology, (18), 33-35.

<https://doi.org/10.32837/apfs.v0i.704>. (Last accessed: 17.05.2022) (in Ukrainian).

5. Kara-Murza S. Manipulyatsiya soznaniyem – 2 [Manipulating consciousness - 2] / S. Kara-Murza. Moscow: Eksmo; Algorithm, 2009. 528 p. (Last accessed: 08.05.2022) (in Russian).

6. Vitiuk, I., Polishchuk, O., Kovtun, N., & Fed, V. (2020). Memes as the Phenomenon of Modern Digital Culture. WISDOM, 15(2), 45-55. (Last accessed: 26.05.2022).

7. Korol'ova Y. Shkarpetky Vitaliya Kima, Ukrposhta proty orkiv ta rosiys'kyy viys'kovyy korabel'. Ukrayintsi stvoryuyut' memy pro viynu. [Vitaliy Kim's socks, Ukrposhta against orcs and a Russian warship. Ukrainians create memes about the war]. [Electronic resource]. Access mode: <https://focus.ua/uk/voennye-novosti/508998-ukraincy-sozdayut-memy-o-vojne>. (Last accessed: 27.05.2022) (in Ukrainian).

8. Rosiya planovala vtorhnennya v Ukrayinu na 22 lyutoho, a ne 24 – Danilov. [Russia planned to invade Ukraine on February 22, not February 24 - Danilov]. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3457776-rosia-planovala-vtorhnenna-v-ukrainu-na-22-lutogo-a-ne-24-danilov.html>. (Last accessed: 10.05.2022) (in Ukrainian).

9. Berezhans'kyy I. Numerolohiya ta okul'tyzm – rosiys'ka verkhivka vse bil'she zakhoplyuyet'sya psevdomagichnymy vchennyamy. [Numerology and occultism – the Russian elite is increasingly interested in pseudo-magical teachings]. [Electronic resource]. Access mode: <https://tsn.ua/ato/numerologiya-ta-okultizm-rosiyska-verhivka-vse-bilshe-zahoplyuyetsya-psevdomagichnymi-vchennyami-2057740.html>. (Last accessed: 17.05.2022) (in Ukrainian).

10. Poritz, F. David (Ukraine) vs. Goliath (Russia). [Electronic resource]. Access mode: <https://blogs.timesofisrael.com/david-ukraine-vs-goliath-russia/> (Last accessed: 08.05.2022)

11. Naysyl'nishi armiyi svitu: na yakykh mistyakh Ukrayina, Rosiya ta SSHA u svitovomu reytnhu. [The strongest armies in the world: where are Ukraine, Russia and the USA in the world ranking]. [Electronic resource]. Access mode: <https://informer.ua/uk/naysilnishi-armiji-svitu-na-yakih-miscyah-ukrajina-rosiya-ta-ssha-u-svitovomu-reytingu>. (Last accessed: 17.05.2022) (in Ukrainian).

12. Ukraine and Russia's militaries are David and Goliath. Here's how they compare. [Electronic resource]. Access mode: https://edition.cnn.com/europe/live-news/ukraine-russia-news-02-26-22/h_f2eb603f0ada1409d668ea1c0280e9f2. (Last accessed: 08.05.2022).

13. Ukraine vs. Russia: A modern-day David vs. Goliath story. [Electronic resource].

Access mode: <https://www.cbsnews.com/news/ukraine-vs-russia-a-modern-day-david-vs-goliath-story/>. (Last accessed: 08.05.2022).

14. Vtraty rosiys'koyi armiyi v Ukrayini. [Losses of the Russian army in Ukraine]. [Electronic resource]. Access mode: <https://index.minfin.com.ua/ua/russian-invading/casualties/>. (Last accessed: 19.06.2022) (in Ukrainian).

15. Vityuk, I. Viyna u konteksti eschatologichnoyi paradyhmy suchasnoho svitu. [War in the context of the eschatological paradigm of the modern world]. Bulletin of Zhytomyr Ivan Franko State University. 2017. No. 1. P. 31-36. (Last accessed: 18.06.2022) (in Ukrainian).

16. Crary, David. Apocalypse now? To some evangelicals, Ukraine invasion spells the end of days. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.timesofisrael.com/apocalypse-now-to-some-evangelicals-ukraine-invasion-spells-the-end-of-days/>. (Last accessed: 27.05.2022).

17. Patel-Carstairs, Sunita. Ukraine war: Videos show apocalyptic destruction in Mariupol as Russia says it is 'tightening its encirclement'. [Electronic resource]. Access mode: <https://news.sky.com/story/ukraine-war-videos-show-apocalyptic-destruction-in-mariupol-as-russia-says-it-is-tightening-its-encirclement-12569115>. (Last accessed: 26.05.2022).

18. Apocalyptic price of Ukraine's victory in Irpin. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.msn.com/en-us/news/world/apocalyptic-price-of-ukraine-s-victory-in-irpin/ar-AAVLtup>. (Last accessed: 26.05.2022).

19. Pietromarchi, Virginia. 'Apocalyptic': Ukraine crisis worsens as Russia ramps up attacks. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.aljazeera.com/news/2022/3/9/apocalyptic-ukraines-humanitarian-crisis-worsen>. (Last accessed: 27.05.2022).

20. ICRC Warns of "Apocalyptic" Situation in Ukraine as New Attempts to Evacuate Civilians Move Ahead. [Electronic resource]. Access mode: https://www.democracynow.org/2022/3/9/headlines/icrc_warns_of_apocalyptic_situation_in_ukraine_as_new_attempts_to_evacuate_civilians_move_ahead. (Last accessed: 26.05.2022).

21. Elliot, Larry. Ukraine war weighs heavy as apocalyptic mood shrouds Davos. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.theguardian.com/business/2022/may/25/ukraine-war-weighs-heavy-as->

apocalyptic-mood-shrouds-davos. (Last accessed: 30.05.2022).

22. Chornobayivka-22: ZSU znovu roz'hromyly vorozhyy sklad boyeprypasiv. [Chornobayivka-22: the Armed Forces destroyed the enemy's ammunition depot again]. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.slovoidilo.ua/2022/05/30/novyna/suspilstvo/chornobayivka-22-zsu-znovu-rozhromyly-vorozhyj-sklad-boyeprypasiv>. (Last accessed: 08.06.2022) (in Ukrainian).

23. Chornobayivka – tse ukrayins'kyi bermuds'kyi trykutnyk. [Chornobayivka is the Ukrainian Bermuda Triangle]. [Electronic resource]. Access mode: <https://novy.tv/wp-content/uploads/sites/96/2022/03/znimok-ekrana-2022-03-22-o-15.38.16-e1647958815974.png> (Last accessed: 08.06.2022) (in Ukrainian).

24. Za lehendoyu ... [According to legend...]. [Electronic resource]. Access mode: <https://novy.tv/wp-content/uploads/sites/96/2022/03/znimok-ekrana-2022-03-22-o-15.34.40-e1647958730583.png> (Last accessed: 07.06.2022) (in Ukrainian).

25. In Ukraine we don't say... [Electronic resource]. Access mode: <https://novy.tv/wp-content/uploads/sites/96/2022/03/znimok-ekrana-2022-03-22-o-15.34.40-e1647958730583.png> (Last accessed: 08.06.2022)

26. Haryachi tury v Chornobayivku... [Hot tours to Chornobayivka...]. [Electronic resource]. Access mode: <https://odessa.life.od.ua/uk/article-uk/chornobayivka-desiat-nul-den-babaka-chy-porobleno> (Last accessed: 30.05.2022)

27. Horlach P. Lehendy pro Chornobayivku — ne lehendy? Shchokhovayet'sya v istoriyi nayvidomishoho sela v Ukrayini. [The legends about Chornobayivka are not legends. What is hidden in the history of the most famous village in Ukraine]. [Electronic resource]. Access mode: <https://suspilne.media/222779-legendi-pro-cornobayivku-ne-legendi-so-hovaetsa-v-istorii-najvidomisogo-sela-v-ukraini/>. (Last accessed: 30.05.2022) (in Ukrainian).

28. Chornobayivku nazyvayut «chystylshchem»: SBU oprylyudnyla rozmovu okupanta z matir'yu. [Chornobayivka is called a "purgatory": the SBU made public the conversation between the occupier and his mother]. [Electronic resource]. Access mode: [https://www.slovoidilo.ua/2022/05/12/novyna/bezpeka/chornobayivku-nazyvayut-chystylshhem-sbu-oprylyudnyla-rozmovu-](https://www.slovoidilo.ua/2022/05/12/novyna/bezpeka/chornobayivku-nazyvayut-chystylshhem-sbu-oprylyudnyla-rozmovu-okupanta-matiryu)

okupanta-matiryu. (Last accessed: 04.06.2022) (in Ukrainian).

29. Po Chernobayevke na segodnya... [In Chernobayevka today ...]. [Electronic resource]. Access mode: <https://t.me/glavredinfo/28836> (Last accessed: 04.06.2022) (in Russian).

30. "U tebe ne stoyatyme": yak zustrily okupantiv "konotops'ki vid'my". Video. ["You will not have your penis hard": how the "Konotop witches" met the invaders. Video]. [Electronic resource]. Access mode: <https://novyny.live/society/u-tebia-ne-budet-stoiat-kak-vstretili-okkupantov-konotopskie-vedmy-video-41507.html>. (Last accessed: 03.06.2022) (in Ukrainian).

31. Video pro «konotops'kykh vid'om» i okupantiv pokazaly na teleshou v SSHA. [The video about the "witches of Konotop" and the occupiers was shown on a TV show in the USA]. [Electronic resource]. Access mode: <https://glavcom.ua/news/video-pro-konotopskih-vidom-i-okupantiv-pokazali-na-teleshou-v-ssha-827264.html>. (Last accessed: 03.06.2022) (in Ukrainian).

32. Konotops'ka vid'ma 2022. [Witch of Konotop 2022.]. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.youtube.com/watch?v=RWvxxwQQ6Tas>. (Last accessed: 03.06.2022) (in Ukrainian).

33. B-javelins. The Konotop witch Halka (Part 2). War in Ukraine. [Electronic resource]. Access mode: https://www.youtube.com/watch?v=JS-2cU_B47g (Last accessed: 03.06.2022) (in Ukrainian).

34. Zuyev, I. Biolaboratorii na Ukraine — chto o nikh izvestno na dannyi moment. [Biolaboratories in Ukraine - what we know about them at the moment]. [Electronic resource]. Access mode: <https://ru.sputnik.kg/20220427/biolaboratorii-na-ukraine-chto-o-nih-izvestno-na-dannyi-moment-1063963200.html>. (Last accessed: 03.06.2022) (in Ukrainian).

35. Biolaboratorii SSHA na Ukraine: noutbuk Khantera Baydena podtverzhdayet obvineniya Rossii. [US biolabs in Ukraine: Hunter Biden's laptop confirms Russia's accusations]. [Electronic resource]. Access mode: <https://eadaily.com/ru/news/2022/03/27/biolaboratorii-ssha-na-ukraine-noutbuk-hantera-baydena-podtverzhdaet-obvineniya-rossii>. (Last accessed: 03.06.2022) (in Ukrainian).

36. Chebotar'ov, K. Ukrayins'ka biolohichna zbroya — odyń iz holovnykh feykiv rosiys'koyi propahandy. Os' chomu tse nakhabna brekhnya. [Ukrainian biological

weapons are one of the main fakes of Russian propaganda. That's why it's a blatant lie. [Electronic resource]. Access mode: <https://techno.nv.ua/ukr/popscience/biolaboratoriji-v-ukrajini-50226051.html>. (Last accessed: 03.06.2022) (in Ukrainian).

37. McCarthy, S. China's promotion of Russian disinformation indicates where its loyalties lie. [Electronic resource]. Access mode: <https://edition.cnn.com/2022/03/10/china/china-russia-disinformation-campaign-ukraine-intl-dst-hnk/index.html>. (Last accessed: 30.04.2022).

38. Romanov, D. Pomsta komakh: na Khersonshchyni ukrayins'ki bdzholy vbyly 3 rashystiv, shche 25 – poraneni. [Revenge of insects: in the Kherson region, Ukrainian bees killed 3 rashists, 25 others were injured]. [Electronic resource]. Access mode: <https://telegraf.com.ua/ukr/ukraina/2022-03-31/5701065-mest-nasekomykh-na-khersonshchine-ukrainskie-pchely-ubili-3-rashistov-eshche-25-raneny>. (Last accessed: 30.05.2022) (in Ukrainian).

39. Prudnikova A. Na Khersonshchine dikiye gusi sbili vrazheskiy samolet. [In the Kherson region, wild geese shot down an enemy plane]. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.objectiv.tv/interesting/2022/03/19/na-hersonshhine-dikie-gusi-sbili-vrazheskiy-samolet/>. (Last accessed: 01.06.2022) (in Russian).

40. Futbolka "Boyovi Husy". [T-shirt "Fighting Geese"]. [Electronic resource]. Access mode: <https://nice-price.com.ua/product/other/futbolka-boyovi-gusi-m>. (Last accessed: 01.06.2022) (in Ukrainian).

41. "Poeziya vil'nykh": vzhe 10 tysyach zayavok virshiv pro viynu v Ukrayini. ["Poetry of the Free": 10,000 applications for poems about the war in Ukraine already]. [Electronic resource]. Access mode: https://24tv.ua/poeziya-vilnih-vzhe-10-tisyach-zayavok-virshiv-pro-viynu-ukrayini_n1938945. (Last accessed: 16.06.2022) (in Ukrainian).

42. Buket, YE. «Poeziya bez ukryttya»: vyvshly drukom ponad 200 virshiv, napysanykh u pershyi misyats' viyny. ["Poetry without shelter": more than 200 poems written in the first month of the war were published]. [Electronic resource]. Access mode: <https://armyinform.com.ua/2022/06/15/poeziya-bez-ukryttya-vyvshly-druk-ponad-200-virshiv-napysanykh-u-pershyi-misyacz-viyny/>. (Last accessed: 16.06.2022) (in Ukrainian).

43. "Ty, suka, zdokhnesh v tsim kraju! – avtor znamenitoy poezii "Nikогда my ne budem brat'yami" Anastasiya Dmitruk opublikovala novoye stikhotvoreniye. ["Youbitch will die in this land!" – the author of the famous poetry "We will never be brothers" Anastasia Dmitruk published a new poem]. [Electronic resource]. Access mode: <https://antikor.com.ua/articles/534818-ti-suka-zdokhnesh-v-tsim-kraju-avtor-znamenitoy-poezii-nikогда-my-ne-budem-brat'yami-anastasiya-dmitruk-opublikovala-no>. (Last accessed: 16.06.2022) (in Russian).

44. Russian warship, go fuck yourself. [Electronic resource]. Access mode: https://en.wikipedia.org/wiki/Russian_warship,_go_fuck_yourself (Last accessed: 15.06.2022)

45. Ofitsiyno: frazu pro «russkiy voenny korabl'» derzhsluzhbovtsi v Ukrayini mozhut' zastosovuvaty vil'no. [Officially: civil servants in Ukraine can freely use the phrase "Russian warship"]. [Electronic resource]. Access mode: <https://kavun.city/articles/200314/ofitsiynofrazu-pro-russkiy-voennyj-korabl-derzhsluzhbovtci-v-ukraini-mozhut-zastosovuvati-vilno>. (Last accessed: 15.06.2022) (in Ukrainian).

46. Rashn vorship, idi nakh*y!, — senator SSHA Ben Sass. [Ration worship, go f*ck! - US Senator Ben Sass]. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.youtube.com/watch?v=UhgQTA YTz8s>. (Last accessed: 15.06.2022).

47. Yakovleva, A. Akter Andzhey Severin vystupil s "Zapovitom" Shevchenko i otpravil "russkiy voyenny korabl" v dolzhnoye mesto. [Actor Andzhey Severin performed with Shevchenko's "Zapovit" and sent the "Russian warship" to its proper place]. [Electronic resource]. Access mode: <https://news.obozrevatel.com/show/people/akter-andzhey-severin-vvistupil-s-zapovitom-shevchenko-i-otpravil-russkiy-voennyj-korabl-v-dolzhnoe-mesto.htm>. (Last accessed: 15.06.2022) (in Russian).

48. «Ukraintsy, molodtsy!». Dzheymi Khaynemaniz Razrushiteley legend poslal russkiy voyenny korabl' v nuzhnom napravlenii. ["Ukrainians, well done!" Jamie Hyneman of the Myth Busters sent a Russian warship in the right direction]. [Electronic resource]. Access mode: <https://life.nv.ua/znamenitosti/razrushiteli-legend-poslali-russkiy-voennyj-korabl-i-podderzhali-ukrainu-video-50222418.html>. (Last accessed: 15.06.2022) (in Russian).

49. LT United – You are the winners, Ukraine. Blahodiyunny marafon Save Ukraine. [LT United – You are the winners, Ukraine. Save Ukraine charity marathon]. [Electronic resource]. Access mode: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=84RtZezJfVg> (Last accessed: 04.06.2022)

50. Sergey Babkin – «Russkiy voyenny korabl'». [Sergey Babkin - "Russian warship"]. [Electronic resource]. Access mode: <https://liveam.tv/sergej-babkin-russkij-voennyj-korabl.html>. (Last accessed: 01.06.2022) (in Russian).

51. Sage. Russkiy voyenny korabl', idi nakh*y! [Russian warship, go f*ck yourself!]. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.youtube.com/watch?v=4RHSPuXARMc>. (Last accessed: 15.03.2022) (in Russian).

52. Pyat' slov. [Five words]. [Electronic resource]. Access mode: <https://web.archive.org/web/20220226102938/https://ibigdan.livejournal.com/28053971.html> (Last accessed: 25.04.2022) (in Russian).

53. Ponomar'ov, O., Khoma, M., Topolya, T., Koshovy, Ye., Tkach, Yu., Chorny, P. Ukrayina peremozhe. [Ukraine will win.]. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.youtube.com/watch?v=fRuiEv3JRQD>. (Last accessed: 25.04.2022) (in Ukrainian).

54. V Ukrayini vypustyly marki "Russkiy voyenny korabl', idi na**y", yaki predstavlyav avtor lehendarnoyi tsytaty. [In Ukraine, stamps "Russian warship, go f*ck" were issued, which were presented by the author of the legendary saying]. [Electronic resource]. Access mode: https://www.unian.ua/society/marka-rosiyskiy-viyskoviy-korabel-v-ukrajini-viyshla-marka-z-frazoyu-pro-rosiyskiy-viyskoviy-korabel-novini-ukrajini-11783550.html?ga=2.42221925.1328978549.1650226400-898887856.1650226400&gl=1*1pex9oj*ga*ODk4ODg3ODU2LjE2NTAyMjY0MDA.*ga_JLSK4Y8K67*MTY1MDIyNjM5OS4xLjEuMTY1MDIyNjU2MS41MA.*ga_DENC12J6P3*MTY1MDIyNjM5OS4xLjEuMTY1MDIyNjU2MS41MA (Last accessed: 30.04.2022) (in Ukrainian).

55. Ukrposhta anonsuvala vypusk novykh marok z «russkim korablem». [Ukrposhta announced the release of new stamps with the "Russian ship"]. [Electronic resource]. Access mode: <https://konkurent.ua/publication/96650/ukrposhta-anonsuvala-vipusk-novykh-marok-z-russkim-korablem/>. (Last accessed: 01.06.2022) (in Ukrainian).

56. Simonov D. Zmiyinyy. Ostriv, na yakomu nemaye zmiy. [Serpentine. An island where there are no snakes]. [Electronic resource]. Access mode: <https://localhistory.org.ua/texts/statti/zmiy-inii-ostrov-na-iakomu-nemaie-zmii/>. (Last accessed: 17.06.2022) (in Ukrainian).

57. Naybozhevil'nisha ideya dlya lita: ostriv Zmiyinyy. [The craziest idea for summer pastime: Snake Island]. [Electronic resource]. Access mode: https://ua.igotoworld.com/ua/article/772_ostriv-zmeinyy.htm. (Last accessed: 17.06.2022) (in Ukrainian).

58. Yakovina I. Gibel' "Moskvy" spaset Odessu. Kak Zelenskiy stal Odissem. Pochemu ispolneno proklyat'ye Zmeinogo. [The death of "Moscow" will save Odessa. How Zelensky became Odysseus. Why the Curse of the Snake Island has been fulfilled]. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.youtube.com/watch?v=DAS1SY7A9rs>. (Last accessed: 15.04.2022) (in Russian).

59. Zi znyshchennyam kreysera "Moskva" obstriliv menshe ne stane, a na dni varto poshukaty shche y yadernu zbroyu. [With the destruction of the cruiser "Moscow" there will be no less shelling, and it is worth looking for nuclear weapons at the bottom]. [Electronic resource]. Access mode: <https://tsn.ua/ato/zi-znischennyam-kreysera-moskva-obstriliv-menshe-ne-stane-a-na-dvi-varto-poshukati-sche-y-yadernu-zbroyu-2037655.html>. (Last accessed: 17.06.2022) (in Ukrainian).

60. Goncharenko O. Solov'yev i Skabeyeva okonchatel'no soshli s uma posle potopeniya kreysera "Moskva". [Solovyov and Skabeeva finally went crazy after the sinking of the cruiser Moscow]. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.youtube.com/watch?v=OMpBmlj1sfg>. (Last accessed: 18.04.2022) (in Russian).

61. Na zatoplenomu kreyseri «Moskva» bula khrystyians'ka relikviya, vartistyu 40 mln dol. [There was a Christian relic worth 40 million dollars on the sunken cruiser "Moscow"]. [Electronic resource]. Access mode: <https://uagit.tv/2022/4/25/17994-na-zatoplenomu-kreyseri-moskva-bula-hrystyianska-relikviya-vartistyu-40-mln-dol>. (Last accessed: 17.06.2022) (in Ukrainian).

62. Kreysler «Moskva» zatnul v godovshinu katastrofy «Titanika»; Krusheniye «Titanika» oboshlos' 70 strakhovshchikam v \$12 mln., chto sootvetstvuyet \$270 mln. s uchetom inflyatsii. [The cruiser "Moscow" sank on the anniversary of the Titanic disaster; The sinking of the Titanic cost 70

insurers \$12 million, or \$270 million adjusted for inflation.]. [Electronic resource]. Access mode: <https://itsmycity.ru/2022-04-15/krejser-moskva-zatonul-v-godovshinu-katastrofy-titanika>. (Last accessed: 12.06.2022) (in Russian).

63. Gal'ka topit' krejser "Moskva". [Halka sinks the cruiser "Moscow"]. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.youtube.com/watch?v=wZgy4a0wzCI>. (Last accessed: 03.06.2022) (in Ukrainian).

64. Tse ne feyk: kyyanka bankoyu pomidoriv zbyla vorozhyy dron. [This is not a fake: a city dweller of Kiev shot down an enemy drone with a jar of tomatoes]. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.volynnews.com/news/all/kyian-ka-bankoiu-pomidoriv-zbyla-vorozhyy-dron-tse-ne-feyk/>. (Last accessed: 30.04.2022) (in Ukrainian).

65. Shevchenko T. I mertvym, i zhyvym, i nenarodzhenym... [To the dead, and the living, and the unborn...]. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=708>. (Last accessed: 15.06.2022) (in Ukrainian).

66. Rosiya atakuye raketamy terytoriyu memorial'noho kompleksu "Babyn Yar" – Yermak. [Russia attacks the territory of the memorial complex "Babin Yar" – Yermak]. [Electronic resource]. Access mode: <https://gordonua.com/ukr/news/war/rosija>

[-atakuje-raketami-teritoriju-memorialnogo-kompleksu-babin-jar-jermak-1597865.html](#). (Last accessed: 15.06.2022) (in Ukrainian).

67. U Borodyantsi okupanty rozstrilyaly pam'yatnyk Tarasu Shevchenku: potsilyly v holovu. [In Borodyanka, the occupiers shot a monument to Taras Shevchenko: they shot him in the head]. [Electronic resource]. Access mode: <https://tsn.ua/ato/u-borodyanci-okupanti-rozstrilyali-pam-yatnik-tarasu-shevchenku-pocilili-v-golovu-2029333.html>. (Last accessed: 15.06.2022) (in Ukrainian).

68. Sokolova Yu. V Ukrayini rizko zrosla kil'kist' vbytykh RF ditey: shche 24 dytyny zahynuly v Mariupoli. [In Ukraine, the number of children killed by the Russian Federation has increased: another 24 children died in Mariupol]. [Electronic resource]. Access mode: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20220611-v-ukrayini-rizko-zrosla-kilkist-vbytyh-rf-ditej-shhe-24-dytyny-zagynuly-v-mariupoli/>. (Last accessed: 17.06.2022) (in Ukrainian).

69. Rosiys'ki viys'ka rozbombyly likarnyu ta polohovyy v Mariupoli. Shcho vidomo pro zhertv. [Russian troops bombed a hospital and maternity hospital in Mariupol. What we know about the victims]. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-60679065>. (Last accessed: 17.06.2022) (in Ukrainian).

Receive: June 25, 2022

Accepted: July 25, 2022